8313

Passarells de vora'l riu

Pessa en un acte y en vers
original de

Francesch Rodón Olivella

BARCELONA—1905
IMPREMPTA «LA CATALANA»
71, BALMES, 71

257067

PASSARELLS DE VORA 'L RIU

Passarells de vora'l riu

Pessa en un acte y en vers
original de

Francesch Rodón Olivella

BARCELONA—1905
IMPREMPTA «LA CATALANA»
71, BALMES, 71

Estrenat per primera vegada
en lo Palacio del Sol,
lo 4 de Juny de 1905.

Al reputat industrial y distingit escriptor

en Pau Rodón y Amigó

Com a proba de l'amistat y parentesch que'ns uneix, y també com a figura notable en la industria de teixits, l'hi dedico aquet petit trevall, que encar que resulta ben poca cosa devant de sas moltas cualitats, no per aixó dech deixar de demostrarli una vegada més, lo molt que l'admira y l'aprecia aquet son cosí.

L'AUTOR

REPARTIMENT

Personatjes	Artistas
ENRIQUETA	Sra. *Maria Vila*
RITA	» *Agueda Puigcerver*
QUIMET	Sr. *Rafel Fernández*
JUANITO	» *Enrich Marsal*
D. CLAUDI	» *Emili T. Roig*
SENYORET	» *Alonso*
CARTÉR	» *Masvidal*

Aquesta obra es propietat de son autor y ningú podrá reimprimirla sense el seu permís.

Els únichs encarregats pera cobrar los drets de representació es la «Sociedad de Autores Españoles», ahont deurán dirigirse tots los que vulgan representarla.

Queda fet lo diposit que marca la lley.

ACTE ÚNICH

Interior de una botiga de sabaté, taulell de vendre a la esquerra, colocat formant ángul, entrada foro al carrer, cual fondo simulará aquet; darrera'l taulell varios prestatjes ab capsas y sabatas fetas, a la dreta colocat a la decoració de la porta de entrada, la porta del aparadó que donará al carrer, ab quin cristall transparentará ab el de la part del carrer permetentse veure al mateix temps las sabatas y demés colocat al aparador; tot aixó encar que ofuscat s'ha de veure a fi de donar a entendre que aquest cristall es lo practicable al aparadó; alguns tamborets, cadiras y peus per emprobar sabatas, tot ben distribuit.

Dreta y esquerra la del actor.

ESCENA PRIMERA

QUIMET

(Espolsant y netejant ab lo plumero ja las cadiras, los prestatjes, etc: canta una cansó popular.)

QUIM. Cantant las moscas s'esquivan
¡Malvinatje el mon dolent!
quina galvana que corra
de bon matí.
(Al públich) Que hi farém,
si hauría servit per príncep
y per desgracia, vaig neixe
entre mitj de drapots vells

Si jo hagués sigut un compte
si jo n'hagués nascut rey,
a horas d'ara es parlaría
d'en Quimet Pallofre y Tey.
Estich sempre de desgracia
fins la qu'estimo no'm vol,
com soch pobre may me mira
es aixó el meu desconsol.
Puig perque n'es la Enriqueta
la que'm te a mi enamorat
si senyors; la senyoreta
y no vull fer mes el teta
ahont hauríam arribat.

(Apercibint a la Enriqueta que ve per la porta esquerra primer terme).

¡Ay, ay, ay! la senyoreta
(per la boca)
Aguantin per Deu la brida
perque el genit molt li apreta
no fos cas que'm fes la treta
despatxantme desseguida.

ESCENA II

DITS Y ENRIQUETA *(Que surt porta esquerra primer terme)*

ENRIQ. *(surtint)*
Quimet.
QUIM. Digui senyoreta
ENRIQ. ¿Que no ha vingut algun pollo
avuy demanant per mí?

QUIM No senyora, mes... dich sí:
(apart) Que dimoni m'empatollo)
(alt) Sí: m'ha donat la tarjeta
y dintre poca estoneta
diu que tornará a se aquí.

ENRIQ. ¿A véurela donchs?

QUIM. Aquí es. *(donantli)*

ENRIQ. Just y cabal m'ho pensaba *(llegintla)*

QUIM. Si, en Juanito Pallarés

ENRIQ. Donchs ¿y per qué sabent qus és
el recado no'm portaba?

QUIM. Com qu'hi havía sa mamá
a l'hora qu'ell ha vingut
no podía ferlo entrá
sent *l'encuentro* convingut

ENRIQ. Ah *bueno*, está molt ben fet;
¿Pro ell ha dit que tornaría?

QUIM. Ja veurá; com l'hi explicat
que sa mamá sortiría,
segons cálculs tornaría
per la tarde cap al tart,
ell m'ha dit; donchs bueno, entés
sent aixís ja tornaré
dintre una hora tot lo més

ENRIQ. Y quin jove mes complert
sempre ha estat així en Juanito.

QUIM. *(Apart)*
Y aixó que no'm xoca un pito
y em fa l'efecte el llorito
com que la bola tingués.

ENRIQ En quedar bé sempre para
es un jove molt atent.

QUIM. ¡Ja ho crech, la flo del jovent
no li enmascarés la cara.
ENRIQ. N'es un jove pro molt viu
QUIM. Cert, un jove...
ENRIQ. Un argent viu
puig que may de moures para.
QUIM. Bueno, donchs; com vosté diu
un argent viu, fi de cara,
tendre com la flo d'istiu,
que en parlar fi no repara,
y tant, y tant m'aclapara
que may puch sabé 'l que diu.
ENRIQ. Sempre sab exagerá
las cualitats d'en Juanito
QUIM. Y ¿per qué s'ha de enfadá?
total, per dirli llorito.
ENRIQ Ja'm sembla, com si ho vegés
que quan vingui la mamá
vosté tot ho xerrará.
QUIM. Bueno donchs; no diré res,
m'estaré sempre callat.
ENRIQ. Ojalá que aixís ho fes,
no m'hauría disgustat.
QUIM No posar may més la pata
li prometo de tot cor
que la seva mamá em mata,
bueno, donchs; diré millor.
ENRIQ. Sent aixís, vaig descansada
si be l'encárrech compleix.
QUIM. Tindré la boca tancada,
(Apart)
dimontri si que ni ha un feix.

ENRIQ. Y si acás torna a vení
aquet senyoret, ¿enten?
li diu que s'esperi aquí
que torno dintre un moment.

QUIM. Molt rebé está tot entés

ENRIQ. A veure donchs, si fa el maula,

QUIM. No diré ni una paraula.

ENRIQ. *(sen va foro carré)*
Qu'ho possi bé.

QUIM. *(ab parsimonía)*
Fins a després.

ESCENA III

QUIMET.

QUIM. *(Al públich)*
Qué Ja l'han vista y qué tal?
que'ls hi sembla aquesta noya,
no es vritat que no va mal,
no es vritat que's una joya
a qui es porta voluntat?
No es vritat que tinch rahó
d'estar d'aquesta manera,
si lo meu cor no te espera
com li faig compendre jo
que la noya no es per mi
per ser pobra de naixensa
y que ab aquet ximplet pensa
que es un trós de llesamí?
Cualsevol es pensaría
que n'es figura excelent

¡fugiu, la flo del jovent!
ni per fardo serviría
Y ab lo modo de parlá
que m'en sembla un xitxarelo,
tinch ganas de preguntá:
(escarnint)
—Senyoret vol un carmel·lo?
Ay amor que así me matas
y me robas la alegría...
segons deya l'altre día
no se qui era, ¡un papanatas!
lo mateix pot di el meu cor,
malvinatje las sabatas
y qui va inventá l'amor.
Perque si no fos dependent
d'aquesta *Zapatería,*
jo no la coneixería
ni la gana perdería
ni el coló com vaig perdent.

ESCENA IV

DIT Y SENYORET.

SENY. *(Entrant foro y trayentse el barret)*
Deu lo guart:
QUIM. ¿Qué s'ofería?
SENY. Un servidó ve ha buscá
las botas que vaig deixá
per adobá l'altre día.
QUIM. Y la gracia de vosté es?...
SENY. Tocá molt sovint lo piano
y ferho tot al revés.

QUIM. Malvinatje, pro quin mano,
no home, vosté com se diu.
SENY. ¡Ah el meu nom em preguntaba!
ves que bestia, no hi pensaba,
Joseph Pella y Codorniu.
QUIM. Que eran solas y talóns?
SENY. Si senyor.
QUIM. Bueno, molt bé,
mirarém tots los recóns
a veyám si ho trovaré,
(buscantlas y donántlas'hi després)
Equelicuá aquí las té.
SENY. *(prenentlas)*
Que. donchs j'han quedat ben fetas
QUIM. Em sembla qu'han quedat netas
més novas ja no pot sè.
SENY. *(posantse el barret y dirigintse al públich ab una sabata a cada ma)*
Ab las solas y talóns
y aquet vestit que es del pare,
demá conquisto a la Sara
seré l'heroe dels salons
(a Quimet)
El preu de las mitjas solas?
QUIM. Cinch pessetas lo mes just.
SENY. Fugi d'aqui quinas bolas,
que's pensa que perdo el gust
de pagarli cinch pessetas,
tres si vol n'hi donaré.
QUIM. En tenint las feynas fetas
no podém rebaixar res
SENY. Que potsé preu fixo ten en?

QUIM. Preu fixo, si, fins l'extrém.
SENY. Vaja, vaja com ho entenen
preu fixo enganyant la gent.
(tornantli las sabatas)
Tingui y em guarda el calsat,
y mes tart ja tornaré
que la mamá m'ha donat
las tres pessetas *(ho conta)*
Contat
no falta ni sobre res.
QUIM. Las dos pessetas no té?
SENY. En porto el compte justet.
QUIM. Bueno donchs:
SENY. Que ho passi be *(sen va foro)*
QUIM. Alanta, ¡Quin senyoret!

ESCENA V

QUIMET

QUIM. Y que corran avuy día
uns senyorets que ya, ya,
molt ben vestits qui ho diría.
Que no tenen per menjá
¡Mare de Deu quins misteris!
la societat com está!...
be deixemli aquí els enderis
que si vol ja tornará.
(deixa las sabatas sobre'l taulell)
Tornant y seguint la beta
no els hi dit pas lo mes bó,

qu'en festeja a la Enriqueta
encare un altre senyó.
Don Claudi ¡Quin passarell!
que en tot lo que diu may toca,
no te ni tripa ni moca,
m'entenen, es un gat vell.
(Apercibint a Juanito per foro carré)
¡Vaja, ja'l tením aquí,
quin carquinyoli está fet
estudiant lo que ha de dí
de segú ve aquí de dret.

ESCENA VI

DIT Y JUANITO.

(Aquest últim vestit d'istiu a la última moda exagerada, coll alt, barret de palla, pantalóns blanchs y bastó prim, molt vellugadís ab veu y caracter afeminat).

(fará rodá el bastó de tant en tant)

JUAN. *(desde la porta)*
Ja soch aquí, Deu lo guart
QUIM. Y jo que molt me'n alegro,
em sembla que haura fet tart.
JUAN. *(entrant)*
La senyoreta qu'es fora?
QUIM. Ha sortit fa sols un quart
y m'ha dit que si venía
esperés aqui assentat.
JUAN. Bueno, m'asentaré, pro *(ho fa)*
aixó no es lo que fa el cás

ja hi vingut una vegada,
y no estich per bobejar.

QUIM. Be veurá no m'amohini,
no estich per romansejar.
y vosté te moltas ganas
de renyí sempre ab lo gat.

JUAN. *(aixecantse) (recitat ab molt mohiment)*

Si vosté a n'aquí sentís *(cor)*
aqui al cor aquet trip trap
no diría lo que diu,
no em faría enrabiar
ni em faría perdre el temps
ni em criticaría may.
Sentiría aqui en lo cor
lo que no hauría sentit may
una veu fonda que diu:
l'idili d'enamorats:
«Acostat mes amor meu
et vull mes al meu costat,
y com deya Jesucrist
creced y multiplicaos,
ab l'amor que dos es tinguin
es te la suma total.
La esencia qu'es de l'amor,
l'esbrabament del mortal
un angel que ve del cel
ple de flors y coronat,
un bateig, molta alegría,
un infant més que's fa grant,
y l'amor torna a reneixe
dintre el cor enamorat.
Tornant a cumplir la máxima

d'aquella frase formal
que va dirne Jesucrist
creced y multiplicaos
granota ficada al cobe
y torném a comensar.

(Aquesta relació será feta depressa y ab molt mohiment, de modo que al final queda assentat molt abatut).

QUIM. *(crusantse de brasos)*
Fins m'ha deixat esbarat
ab aquet sermó tan gran
es llástima que no estudihi
al menos per magistrat.

JUAN. Jo se que está enamorat
de la meva Enriqueta
pro se'ls tindrá d'espinyá.
(fent l'acció ab lo puny)

QUIM. Vosté vol ferme la guitza
y lo que diu no sap pas.

JUAN. *(lo mateix qu'el primer vers)*
Perque ha de sabé y entendre
que jo sols l'hi conquistat,
perque tinch molta tranota
ab lo que'n dihuen del am
Era un día que plovía
ab un vent fort de llevant
y anava jo ab lo parayguas
ben estès de cap a cap.
quan em giro y veig un angel.
¡Pro quin angel...! Deu ho sab.

sense entendrem de chiquitas
ni si plovia a barrals,
apa nov que aixó es carn fresca
y el cor demana mes carn.
Con el sombrero calado
y el parayguas a la ma...
quedém entesos y entesos
pro que delicia l'aymar.
Y ara veu vosté si tinch
motius jo per estimar,
a la Enriqueta y a tantas
com jo vulga conquistar.

QUIM. Donchs aixís vosté es Tenorio
d'aquells que fan per tots Sants.

JUAN. Deixis ja de tants bolados
y aném a lo que fa'l cas.
la Enriqueta ahont se troba?

QUIM. Com vol que ho digui, carám.

JUAN. *(ab enfado)*
Vull parlá ab la senyoreta
o sinó es recordará
de que jo soch en Juanito.

JUAN. Bueno, bueno, ja veurá
esperi a la senyoreta,
si te po de ferne tart
que jo ya per no sentirlo
cap allí dintre m'en vaig,
y si algú y demana,
ja sab ahont soch, pot cridar.

(sen va porta lateral esquerra)

ESCENA VII

JUANITO.

JUAN. Vaya, vaya el mon dolent
ni qu'ell sol fos en Sagasta,
quinas agallas que gasta
de bon matí el dependent.
Vaya un modo d'insultá
y bona l'hauríam feta
que no pogués ni parlá,
vaya un modo de fer el geta,
si no fos per la Enriqueta
el faría despatxar.
Ja mo deya la mamá
l'amor porta molts disgustos
y causa tot sovint sustos
molt difícils d'empassá
Redimoni vaya un feix!
(apercibint a la Enriqueta)
más que veo la Enriqueta
la vritat, es un bon peix,
que n'es de guapa y ben feta.

ESCENA VIII

DIT Y ENRIQUETA.

JUAN. Bonas tardes, salerosa
ENRIQ. Bonas las tingui Juanito.
JUAN. *Y que cara más hermosa*
Y que cuerpo más bonito.

ENRIQ. Ay, que't tornas castellá?
JUAN Es que vull parlá ab finura.
ENRIQ. Y el catalá fins t'apura?
JUAN. No sé si em deu apurá
sols sé que al véuret tan maca
tan alegre y capritxosa
lo que vol dirte no gosa
lo meu cor que res acata.
ENRIQ. Juanito pro quin recel
si mon amor es vritat
puig t'estimo fins al cel
y estar sempre es mon anhel
ben felissa al teu costat.
JUAN. A *dónde está tu mamá?*
ENRIQ. Ay, ay, y perqué la vols?
JUAN. Que'm dongui la teva má
y dirli que'm vull casar
perqué poguém estar sols.
ENRIQ. Y bona l'hauríam feta,
ella d'aixó no'n sab res,
que jo hi convinat la treta
ab hora que no hi sigués,
perque li he dit: Ab en Juanito
fa días que no'ns veyém,
y ens enteném *por escrito...*
JUAN. Si vaja qu'ens anyorém.
ENRIQ. Y com qu'ella ab un malalt
crech qu'anat a visitar
hi pensat no fer cap mal
qu'em tú jo em pogués trobá
per pogué aixís festeijá
un ratet d'alló formal.

JUAN. Aixís me agrada Enriqueta
mes no espero en bona fé,
cla com l'aygua que's ben neta
a ta mamá parlaré.

ENRIQ. Mes si ella s'enfadaba.

JUAN. Enfadarse, no pot ser?
pro si en tot romancejaba,
ja veurás com parlaré:

(fent los corresponents mohiments)

Ab lo barret de torero
lo bastonet a la ma,
que'm serveix de companyero
fentlo sens repós rodá.
Ab la casaca cenyida
y el pantalón echurat
ab botinas a la mida
ab lo garbo por *quien pida*,
y el bigoti refilat
ab la clenxa pro ben feta
ab lo tipo ben plantat,
sens fer cas de que la *gueta*
no'n sigui gens estimat
lo seu génit que l'apreta,
patatúm! de dret al gat.

(fent las accions y escarnint las veus)

Deu lo guart, dich, donya Rita,
cóm está, o bé cóm segueix?
Molt be; respón ta mamita,
cada día faig mes greix
o si ve al revés em deya,
que's trovaba malament.

Donya Rita no ho preveya,
dispensi que es lo que sent?
que potsé l'hi fa mal l'anca,
la cama, potsé el ventrell
o es que aquí dins se li tanca
un mal crónich que es molt vell?
Y perqué no es fa ontura,
vol que li fassi al moment?
per vosté a mi res m'apura
ja pot dirme lo que sent.
Com qu'es sogra que m'apura
no hi fa res que fent l'ontura
Deu se la enduga y bon vent.

ENRIQ. Em sembla que fará el cop,
perque t'cxpliques molt bé.

JUAN. Va tan bé que ni l'arrop,
deixam dona, deixam fer.
Bé, veurá, ja parlarém,
expliquis que es lo que te.
Molta fortuna ab extrém
escolti y m'explicaré.
El meu avi, que al cel siga,
tenía una botigueta
o una tenda com es diga,
per cert qu'era boniqueta.
Ell es morí y passá
la botiga a herencia nova
y el meu pare qu'era jove
del avi la va heredar.
Situada en lloch molt céntrich
es la botiga avuy día
y que's mort de malaltía

lo papá soch amo autentich.
Quatre taulóns, un taulell
allí als encants situat
es compra y vent ferro vell
ja ho sab si te alguna anell
de vegadas n'em comprat.

ENRIQ. Es aixó una fortuneta,
mes si el pare no's mort may?

JUAN. Aixó t'espanta Enriqueta?
si es per aixó sols array:
Tinch un empleo excelent
que d'aixó ve el meu pervindre
una casa en que puch tindre
la riquesa en un moment.
Y hem d'aná molt ben vestits
y ab la cara rodanxona
tots hem de semblá mosquits
que vinguin de casa bona.

ENRIQ. Bueno, donchs, empró y després,
quin es lo sou senyalat.

JUAN. Com qu'en soch espavilat,
dotze duros cada mes.
Are m'en vaig desseguida
a estudiarne si pot ser,
lo que li haig de dir sens mida,
lo discurs que li haig de fer.
Del disgust em moriría
si la teva ma no'm daba
de tristesa ploraría
que de gana no'n tindría.

ENRIQ. Be, no'm donguis tanta taba.

JUAN. Si, be, es vritat Enriqueta,
adeu, donchs donam la ma.
ENRIQ. *(Li dona)* Que Deu te guihi ab la treta.
JUAN. No ho duptis que'm guiará.
(S'en va foro carrer)
(es deixará lo bastó olvidat)

ESCENA IX

ENRIQUETA

Que'ls hi sembla el tal mosquit
no es vritat que es un gran jove?
donchs no em causa cap neguit,
ni per mi mon cor l'aprova.
Em serveix la tal panyora
per despistá a la mamá,
fent veure qu'em vull casá
en serveix de tapadora
Don Claudi m'agrada més
y encare que es senyó vell
moltas noyas el servell
perden pels seus diners.
Ell del tot no em desagrada,
pro el que'l meu amor va fent
es un altre, el dependent.
Aquest si, que molt m'agrada.
Mes, nascuda ab la riquesa
ab aquesta em vull casar
deixém estar la pobresa,
que no la puch estimar.
Y ben be ho marca la lley,

coneguda per tot bitxo,
d'aquell veritable ditxo,
«que una noya es per un rey»
Don Claudi te molts dinés
y es lo que sols jo desitjo
mes si algún dia arrivés
que'n Quimet dinés tingués
cumpliría el meu capritxo.

ESCENA V

DITA, D. CLAUDI, LUEGO QUIMET.

CLAU. *(Entrant)*
Deu la guart donya Enriqueta
ENRIQ. Hola, don Claudi, vosté?
CLAU. T'extranya aquesta visita
no hi pensabes que vingués.
ENRIQ. No es vritat, prou que hi pensaba
si sempre hi penso ab vosté.
CLAU. Va de serio?
ENRIQ. Jo li juro.
que lo que li dich es cert.
CLAU. Molt m'estimas?
ENRIQ. La pregunta,
la contesta no mereix,
que no vuy ruboritzarme.
CLAU. *(Apart)* Quins angelets Deu envía
com li trovadada no hu sé.
ENRIQ. Que potsé pensa ab cabories
CLAU. No, noya, no hi penso gens

penso ab las cosas mes dolsas
que ha enviat lo Deu del cel.

ENRIQ Em fará torná vermella
si ho diu devant de la gent.
(pel públich)

CLAU. Que vols dir, si es que sen burlan
perque't casas ab un vell
que jo aniré a Panticosa,
a Caldas, fins al Montseny,
a pendre las aiguas bonas
per enfortí el meu servell
per fer callá la gentusa
y al cap de l'any tot lo més
convidarlos sense mida
a la festa de un bateix

ENRIQ. Mes si la mamá es la gresca
a qui atraurá no podém.

CLAU. Quant donya Rita en sápiga
que jo en soch un excelent,
un Rotchild, soch un Girona,
un comerciant en extrém,
que tinch accións de la Fransa
Que soch membre del govern,
que soch de la companyía
de tranvías de l'Inglés,
y que soch...

QUIM. *(sortint foro carrer)*
Un bon enredo.

(Aquet un poch avans haurá sortit del cuarto esquerra, dirigintse cap al carrer pera espolsar l'aparadó de la part de fora, no resultant fustrada la sortida interrumpint a don Claudi)

CLAU. *(extranyat)* ¿Qué díu?...
QUIM. Ca, si no dich rés
es que jo dech avisarlos
que donya Rita aquí vé.

(Gran bellugadissa, fan anar de un cantó al altre a don Claudi volguentlo amagar segons las mateixas exclomacións que l'actor deu compendre)

ENRIQ. ¡Ay Deu meu!
CLAU. Bona l'hem feta.
QUIM. ¡Amaguis!
ENRIQ. *(empenyentlo)* Corri.
CLAU ¡Qué feu!
QUIM. Vaja home no s'entretinga.
ENRIQ. El mataba si el vegés
CLAU. Ahont voleu que m'amagui
ENRIQ Aqui al cuarto, corri
CLAU. *(buscant)* Ahont es?
QUIM Aqui ella hi pot entrari
será milló, aquí al taulell.
ENRIQ. Apa donchs que ja s'acosta.
CLAU Y d'aquí quant sortiré?
QUIM. Apa, brillo y no xisti.
ENEIQ. Per sortir l'avisarém

(Don Claudi queda amagat desota el tauiell)

ESCENA IV

DITS Y DONYA RITA

(Aquesta ve tota apresurada y despentinada) (molta expresió y naturalitat)

RITA. Hola noya, tu Quimet,

gracias a Deu que hi arribo
una cadira correu

QUIM. ¿Qué té?

ENRIQ. *(Allargantli la cadira)*
Que está fatigada?

QUIM. Qué li passa?

RITA. *(Assentantse)* Ja veureu:
Venía jo de la casa
de ma germana, enteneu?
que fa temps que está malalta
perque pateix del ofech;
y pensant que no calía
perque's trovaba mes bé
perdre'l temps aixís cuidantla
hi tornat aquí corrents,
y al tombar cap allá al Carme
una cantonada, es veu.
que n'estaba molt distreta,
¡patatúm! Aigua pels peus.
¡Mala bestia! jo li crido:
Ay Deu meu, fugiu, correu,
la dona tan delicada
Que's pensa de mí vosté,
l'hi contesto enfutismada
que aix de pendre banys de peus
«Per remullarla una mica
com crida,» vōsté que's creu
poca solta, li contesto:
Insolenta em diu per preu:
Mala bestia! Tros de canti!
cara groixuda! barret!
Cop de puny, l'hi faix un nyanyo

ella a n'aquí em fa un trench
ens desfém tota la monya
jo la agafo pels cabells,
la gent corra a separarnos
després de fentse malvé,
de municipals, si es cosa
ni per mostra cap s'en veu
fins al cap de una estoneta
un que s'acosta veyém,
que ve ab tota la catchasa
preguntant per tot arreu
¿Qué ha sido esto, senyores?
Guardia, no ha sido res.
Pues todos para su casa
no hacer grupos pels carrers.
(ab rabia donant un cop de cadira al aixecarse)
Vinch aquí descabellada
portant l'anima aquí als peus
y de rabia em penjaría
y ho faría tot malbé...

CLAU. *(Desde'l taulell treyent lo cap)*
¡Quina dona m'ensalsitja!

RITA. *(Pensant que's en Quimet)*
Y are qué diu vosté?

ENRIQ. Si no es res mamá.

QUIM. *(Disimulant)* N'es l'eco
lo que diu, ell repeteix.

ENRIQ. *(a Rita)* Si es que está disgustada
lo mes lógich que jo veig
es que entri en lo seu cuarto
a arreglarse.

RITA. M'está bé
ahont vaig tan descabellada,
no puch aná pel carrer.
ENRIQ. Y no recordi la cosa
que li ha passat.
RITA. No podré,
tinch memoria per tres sigles
no se me olvida may més.
(entra cuarto esquerra)

(Ab lo que segueix compendrá l'actor ab las mateixas paraules, las escenas de molt afecte)

QUIM. !Gracias a Deu, quina plaga!
ENRIQ. Surti Don Claudi.
CLAU. *(sortint)* ¡Deu meu!
RITA. *(de dins)* Escolta noya.
ENRIQ. *(ab sobresalt)* ¡Ay, amaguis!
CLAU. Qué passa?
ENRIQ. Corri que vé.
(Don Claudi amagantse al mateix lloch)
RITA. *(sartint y atrapant a Quimet y Enriqueta ab lo tràfech).*
¡Ay, ay! que feu els toros?
QUIM. *(escusantse)* No, es... que...
ENRIQ. *(lo mateix)* Si .. es...
RITA. Ja entench
teníu ganas de gatzara
(a Enriqueta)
a pentinarme, corrents
ENRIQ. Pro, bueno, mamá...
RITA. Apa brillo *(entra cuarto esquerra)*
ENRIQ. *(va per anarsen peró es queda)*

Ja pot sortirne.
(Don Claudi surt)

QUIM. Al moment.
ENRIQ. Pro n'ha de corre
RITA. *(dintre)* Apa noya.
(Enriqueta empeny a don Claudi)
CLAU. *(amaganise)*
D'aqui viu no'n sortiré
RITA. *(sortint)* Pro que fas aqui parada
ENRIQ. *(disimulant)* Si... ja vinch mamá.
QUIM. Ja vé...
RITA. Vosté calli. *(entra cuarto esquerra)*
QUIM. Bueno, callo.
ENRIQ. *(a D. Claudi)* Surti...
QUIM. Que ara es lo moment
CLAU. Gracias a Deu que'n surto
d'aquet bagul tan estret.
QUIM Are corri, s'hi tornaba
ens enxamparía als tres.
CLAU. *(dirigintse cap a la porta)*
Adeu doncas Enriqueta.
ENRIQ. *(ab ansia)* Vagi, corri.
RITA. *(sortint de sopetón)* ¡Pro que feu!
ENRIQ *(sobressaltada)* ¡La mamá!
QUIM. ¡Me caso en ronda!
s'aixefat tot lo pastel.

(A D. Claudi que queda parat ensenyantli unas botinas per disimular. Molt rápit)

Veu don Claudi, las botinas
son aquestas. *(les hi ensenya)*
CLAU. *(No entenent)* Pro bueno, y que...
QUIM. *(Apart a D. Claudí)* Dissimuli

CLAU. ¡Ah! sí... bueno (*comprenent*)

QUIM. Son plantadas per vosté
ja veurá por emprobarlas.
(*las hi dona*)

CLAU. (*prenentlas y s'asseu*)
¡Quin embolich!

QUIM. Es corrent
la cualitat.

CLAU. Es molt bona.
¿Quin preu tenen donya Rita?

RITA. (*Que haurá estat contemplantlos, a D. Claudi que no pot posarse las sabatas perque son de senyora*)
Son de senyora, no ho veu?

CLAU. (*confós*)
De senyora? ay. . si... dispensi
no me n'adonava a fé.

QUIM. ¡Malvinatje!

CLAU. Com s'enreda
d'aquí viu no en sortiré.

RITA. (*a D. Claudi*)
Aixó si que's aná de sego.
l'amor el pert a vosté.

CLAU. ¿Y ara que diu senyora?

ENRIQ. ¡Ay mamá!

QUIM. Pro Donya Rita...

RITA. No hi tinch pas llana al clatell
per creure que'l papanatas
ve aquí per comprá ¡ja es veu!

(D. *Claudi vol parlá, més donya Rita no el deixa*)

No parli que m'abrahona,
no veu que li put l'alé.
(D. *Claudi permaneix sentat ab las botinas a la ma*)
Que's pensa donchs, poca solta
que ma filla es per un vell
que's pensa potsé tal volta
que no te cap mes aucell
que la volteiji ab mes solta
y que'n sigui mes doncell.
Mireu, la baba li cau
y encara pensa ab xicota?
porta blanca la tarota
y no pot cullir ni un clau.
No te forsa per anar sol
y a las noyas vol fe'l cirí?
que no veu cap de musol
que está prop del cem^ntiri.
(ab rabia) Rata pinyada, mal greix
galant vell de carreró,
mes feixuch que un carretó,
massa groixut, petitó
se morís aquí mateix
revolcantse ¡mala peste!

ENRIQ. Pro mamá.

QUIM. ¡Si que ni ha un feix!

CLAU. *(aixecantse)* ¡Donya Rita!

QUIM. ¡Quina festa!

RITA. *(a don Claudi)* S'en pot anar tot seguit
o a cops de puny el treuré.

CLAU. Donya Rita, molt ben dit
mes escolti.

RITA. Concedit,

entretant reposaré *(s'asseu)*

CLAU Vosté parla tota sola
y vosté sola s'entén,
per no res li ve la bola
per no res tothom la sent
Mes res mes jo li haig de dir
ni lo dit haig de desdir
vosté ho vol m'entornare.
(fent per anarsen)

ENRIQ. *(deturant a don Claudi, compasiva)*
Pro don Claudi...

CLAU. ¡Deixam fer!
(a donya Rita ab mitja reverencia y quedant parat a la porta del carrer)
Donya Rita...

ENRIQ. *(volguent pevsuadir a Quimet perque intervingui)*
Pro Quimet ..

QUIM. *(apart a donya Rita)*
Don Claudi per vosté vé
(a veure si tinch incert)
dissimula per sa filla,
es home que molt li brilla,
donya Rita, tiri al dret.

RITA. *(aixecantse de sopetón fent la cara risuenya pero notantse un poch forsada)*
(a don Claudi)
Sent aixis perqué no ho deya:
don Claudi ja pot vení
que tot aixó no ho preveya
que tot lo que jo li deya
dispensi, no sur d'aquí *(cor)*

CLAU. (*extranyantse*) Pro senyora...
RITA. (*interrompint*) Si aixó es veu
vosté vé per altre cosa.
CLAU. Donya Rita...
ENRIQ. ¡Pro Deu meu!
RITA. (*a D. Clau li*) Continuhi no'm fa nosa

ESCENA XII

DIT Y JUANITO.

JUAN. (*entrant*) Deu lo guart.
ENRIQ. (*apart*) Bona l'hem feta.
QUIM. (*apart*) ¡Vaja! ve l'altre mosquit
RITA. Digui, Juanito.
JUAN. (*adonantsen*) ¡Ay la gueta!
hara es hora, forsa pit.
ENRIQ. (*apart*) Aquet ho acaba d'enredá.
CLAU. Qui será aquet tros de mico
JUAN. Donya Rita...
RITA. (*impacient*) Aboqui ja
si te ganas de parlá.
JUAN. ¿Me entendrá si jo m'explico?
Com que n'es prenda estimada
lo que vinch aquí a buscá.
pensant no fe cap errada,
al deixarla descuidada
hi pensat ves cap allá.
RITA. ¡Qué dimoni s'empatolla!
CLAU. (*apart*) Pro d'aixó que'n surtirá
ENRIQ. ¡Quina pena!
QUIM. ¡Quina embrolla!
RITA. Si no s'explica mes clar.
JUAN. Ja veurá quant jo he vingut,
que'n deu fe sols un ratet...

ENRIQ. (*estirantlo y apart a Juanito*)
Pro Juanito...
QUIM (*lo mateix*) ¡Testarut!
sa explicació compromet
JUAN. (*dísimulant no sabent que dir*)
Ah!...si.. bueno, donchs com deya...
RITA Em sembla que no hi es tot.
QUIM (*volguent fer sortir del compromís a Juanito*)
Donya Rita...
RITA. ¡Mala teya!...
QUIM Es que'l jove...
RITA. Tu ni un mot.
JUAN. Jo hi vingut deu fe una estona .
RITA. ¿Y qué a vingut donchs a fer?
JUAN. A veure. .
QUIM. (*apart a Juanito*) No fassi el mona
JUAN. A veure...
ENRIQ. (*apart a Juanito*) No digui res
(*com que'n Juanito estará entre mitj d'en Quimet y la Enriqueta al interrumpirlo l'haurán estirat un per cada banda*)
RITA (*ab impaciencia*)
De tants veures y tants veures
al final no veyém res.
JUAN. Ja veurá s'ho pot ben creure
no he vingut.
RITA. Pro tiri al dret
JUAN. Torno tant sols per veure
si he deixat lo bastonet ..
RITA. En qué quedém.
ENRIQ. ¡Vaya un día!
RITA ¿Vosté ha vingut o venía?

JUAN. (*resolt*) Hi vingut.
RITA. Donchs vaja un dret!
JUAN. Ja veurá jo de mentidas
no ni sapigut may dir,
no se pendre tantas midas
li dich lo que'm diu aquí (*cor*)
(*apart*) Aprofito la ocasió
per plantarli el meu discurs.
CLAU. (*que presencia escoltant*)
Qu in fi portará aquet curs
ells ho sabrán que jo nó.
JUAN. (*cómicament a donya Rita referintse per la Enriqueta*)
Li beso els peus donya Rita
y soch lo seu servidó
lo meu cor sempre palpita
que molt infelís so jo.
De vosté bona senyora
sols depent lo meu repós
donguim sols lo que aquí anyora
fassiho per mí senyora
no vulgui que fassi l'os.
RITA. Y per aixó tan s'enrabia
boy fentne aquet gran sermó
es ben grosa la manía,
Quimet dóngali el bastó.
(*Quimet dona lo bastó a Juanito*)
JUAN. (*apart*) Y que no m'ha entés la gueta
(*alt a donya Rita*)
Donya Rita no es aixó,
es la ma de la Enriqueta
lo que li demano jo.

RITA. (*amenasantlo*)
¡Qué m'ha dit are insolent!
QUIM. ¡Adeu! ja ha caigut la bomba!
JUAN (*volguent persuadirlo*) Donya Rita ..
RITA (*amenasantlo ab una cadira*)
Pro sambomba!
pot tugí d'aquí corrents.
JUAN. (*espantat fugint cap a la porta*)
¡Ay la mare quina gueta!
ENRIQ. (*empenyentlo*) Apa corra...
JUAN. (*per donya Rita*) Si em fa por.
RITA. (*amenasantlo*)
Que li planto una galeta.
JUAN. Vaja alante... (*sen va carré*)
QUIM. (*burlantsen*) Estigui bó

ESCENA XIII

ENRIQUETA, RITA, CLAUDI, QUIMET.

RITA. Vaya, vaya quin mosquit
ENRIQ No s'enrabihi mamá.
RITA. Tot aixó s'arreglará
Vaya, vaya.
ENRIQ Quin neguit.
RITA. (*Adonantsen de don Claudi que hau-permanescut inmóvil*)
¡Ah vosté don Claudi aquí,
aveure, bueno, donchs parlém.
CLAU. Ja veurá lo que es per ara
em sembla que no farém
RITA. Ay, ay, avans no ha dit
que del cor tot li sortía?

CLAU. (*escusantse*) Si, senyora, m'hi desdit
Donya Rita, un altre día...
RITA. Aquest cambi radical
no s'explica.
CLAU. Li diré,
puig m'agrada ser formal.
RITA. A veure.
CLAU. M'explicaré,
A la casa jo venía
carregat de bona fe
que encar que ja vell, podía
buscarne bona mullé.
Vaig topá ab la Enriqueta,
la vritat, em va agradá
y vaig pensá, cosa feta
ab ella m'haig de casar.
Vinch a la casa, m'entero
de la seva gran bondad
y no vaig trobar un *pero*
que desfès ab desespero
lo que jo había buscat.
Pacte parlat, pacte fet
y a la casa avuy venía
per si vosté dar volía
lo que jo creya el seu dret.
(*ab intenció*)
Mes hi vist per cert en temps
que corrían certs pardals
y unas sogras que ab las dents
feyan por als ignocents
que venían molt formals.
(*retirantse cap a la porta carrer*)

Per lo tant dispensará
perque en vull la casa neta...

QUIM. (*volguent persuadir a donya Rita*)
Donya Rita...

ENRIQ. (*mitj plorosa*) ¡Si, sen va!

CLAU. Un altre día será.
(*fent reverencia*)
disposi de mi Enriqueta,

ENRIQ. (*no acetrtant quc dí*)
Mes don Claudi...

QUIM. (*a don Claudi*) ¡Pro que fa!

CLAU. (*No fent cas de Quimet y fent altra reverencia a Enriqueta*)
Soch als seus peus senyoreta.
(*s'en va foro*)

ESCENA XIV

RITA, ENRIQUETA, QUIMET.

QUIM. (*volguent ferli adonar que don Claudi es fora*)
Donya Rita...

RITA. (*no adonantsen*) Deixa está
que estich jo plena de rabia,
no deya la seva labia
que era ab mi,

ENRIQ. Que no mamá.

RITA. (*adonantsen que don Claudí es fora corre a la porta cridant*)
¡Malvinatje quin soroll!
Mala peste! vell groixut!

ENRIQ. (*fentli per que calli*) Per Deu mamá...

RITA. (*cridant més*) Gos perdut!
es tranqués la nou del coll.
ENRIQ. Per Deu mamá no s'exalti.
RITA. (*entrant a escena*)
No puch més vaja un pendó
qu'ell lo respecte no em falti
que no li trenco pas jo.
(*a Quimet*)
Vaja senyor don Tanoca
vosté deu estar content,
fins deu badá mitja boca
ab l'escándol que estém tent.
QUIM. Es que...
RITA. Son rabes fregits!
ja que l'enredo ha fraguat
vull que fins sen llepi els dits,
per mi queda despatxat.
QUIM. Pro senyora...
ENRIQ. Pro mamá...
es que en Quimet.
RITA. ¡El defensa!
QUIM. Donya Rita, ja veurá
RITA. Ay, ay qu'es lo que es pensa
que ab mí aixís es pot jugar
com si fos qualsevol cosa,
ab un home en feu pensá,
qde ve per mi, per casá,
(*per Enriqueta*)
venint per una mocosa.
RITA. Nada, nada, ja está dit
vosté sen va.
QUIM, Li suplico...
RITA. (*a Enriqueta*)

Y tu a dintre cap al llit
y quant jo m'en torni a aná
em serviá d'experiencia
et deixaré en penitencia
un gos gros per guardiá
(*enpenyentla*) Apa corra.

ENRIQ Bueno, vinch.

QUIM. (*apart*) Quina malicia qu'em porta

RITA. Lo que li he dit li sostinch
ja sap lo genit que tinch
(*a Enriqueta*)
Apa adins mosqueta morta.
(*Rita y Enriqueta sen van porta esquerra*)

ESCENA XV

QUIMET, *luego* CARTÉR.

QUIM. Malvinatje la pastera
per volguerho fer mes bé
ha resultat una cosa
que no's pot adobar gens.
Per treure aquets xixaretlos
m'he fet mal a mi mateix.
¡Vatua el ret de la Sila!
¡si alguna idea tingués!
(*discurrint*)
Anarmen sens l'Enriqueta
o cá, cá, no pot pas ser
y dirli jo que l'estimo...
cá, Quimet, no hi pensis gens.

No tenint una riquesa
no hi pots pensar ni un moment
Si jo pogués pensar algo
sí ..

CARTER (*Desde la porta*)
Quimet Mallofra y Tey?

QUIM. Servidó.

CART. Donchs, una carta.

QUIM. Bueno tingui. (*pren la carta y li paga*)

CART. Molt rebé. (*sen vá*)

QUIM. Una carta de Girona,
sinó que'n sigui del tío
que d'allí es l'únich parent.
A veure quinas noticias
em portará. Esquinsém (*ho fa*)
(*Pausa*) Mes que veig ¡Ay pobre tio!
Si... diu que ha mort de repent
d'nn atach *á la cabeza*.
(*mitj plorant*)
¡Era un bon home! L'amparo!
¡L'únich que'm quedaba era el!!
Pro continuem la lectura (*Pausa*)
Mes que veig ¡oh Deu del Cel!
(*molt content*) Quina alegría la meva
m'anomena el seu hereu;
¡trenta mil duros! la Gloria!
Quina alegria ¡Deu meu!
Ara es meva la Enriqueta
tot lo del mon ara es meu.
(*saltant y ballant*)
Que viva la Pepa! el tio
que s'ha mort en bon moment

ESCENA XVI

QUIMET, ENRIQUETA.

(*entrant en lo moment en que Quimet está saltant*)

ENRIQ. Y ara Quimet qué li pasa?
QUIM. (*confós*) A vosté...
ENRIQ. Que está contént
perqué la mamá el despatxa.
QUIM. No ho cregui Enriqueta, gens
lo que'm pasa es altre cosa.
ENRIQ. Donchs dígala.
QUIM. Vaig correns.
(*apart*) ara li dono la nova.
ENRIQ. A veure Puimet lo que es.
QUIM. (*ab arrogancia donantli la carta*)
Llegexim aquesta carta.
ENRIQ. (*llegint per si mateixa*) (*petita pausa*)
Bueno que's mort lo seu tio
y d'aixó que n'aig de fer.
QUIM. No dona, lo que interesa
es mes cap avall. Comprén (*señalatli*)
ENRIQ. (*trobantlo*) Ay carat, si que es la grosa
trenta mil duros...
QUIM. Ja veu.
ENRIQ. Hara si que es un gran home
QUIM. Soch un home tot sencer
(*ab intenciò*) per conquistar una mosa
que li sembla tinch present?
ENRIQ. Fins que'n vullga una dotzena
pot triarlas a tot preu.

QUIM. Donchs fa temps que está triada.
ENRIQ. De veras?
QUIM. Vosté sab qui es?
ENRIQ. No soch endevinadora.
QUIM, Bueno, donchs, li explicaré
Es la noya de la terra
mes maca que jo conech,
uns ulls blaus que als homes tentan
un naset molt petitet,
una boca que quant parla
es mes dolsa que la mel;
los cabells son com la seda,
y perlas en te per dents...
ENRIQ. Donchs aixís, aquesta nena
se semblará ab mí.
QUIM. Ben cert;
sí, com vosté Enriqueta.
ENRIQ. Donchs vaya, si que es incert.
QUIM. Es que la nena que parlo
es ben iguala a voslé.
ENRIQ. Que potsé so la mateixa?
QUIM. (*mimós*) Sí...
ENRIQ. Que diu are?
QUIM. Lo que sent,
es vosté sols Enriqueta
lo que'm dona el meu torment
No reposo nit y día
pensantne sols en vosté.
ENRIQ Donchs y perque avans no ho deya.
QUIM. Perque no podía sé
em faltaban a mi els cuartos
que era cosa indispensable

perque em casés ab vosté.

ENRIQ. (*apart*) Carám son trenta mil durcs
A veure si es cert probém.
(*alt*) Vosté m'estima?

QUIM. De veras,
diguim sols si es que consent
en que jo puga volguerla,
y tot lo que tinch es seu.

ENRIQ. (*mitj confosa*) Ja veurá...

QUIM. Corri Enriqueta.

ENRIQ Si.,. vamos

QUIM Estich content
desde avuy no soch el d'antes
ja no soch el dependent
soch l'esclau de la Enriqueta
soch lo seu humil promés
que l'estima pro de veras
y tu?

ENRIQ, (*corresponent ab alegría*)
Jo fins al cel.

(*agafantli la má y ab carinyo y el* TÚ *ben acentuat que es noti el cambi*)

ESCENA ULTIMA

DITS Y RITA.

RITA. (*que entra en ló precís moment*)
Vaja, vaja, continuheu.

QUIM. (*sorprés*) Donya Rita!

ENRIQ. (*id.*) ¡Ay la mamá!

RITA, Com sí no hi fos, feu, feu,
per mi no sen heu d está
No veyeu que ting mal greix
No veyeu que soch la pesta
(*a Enriqueta*)
Si vaja veig que n'es llesta
ab això de pescá peix.

QUIM. Ja veurá, diré senyora
la vritat que ha succehit

RITA. Vagi, vagi, y en mal hora
que's creu que'm mamo el dit.

QUIM. Que jo estimo a la Enriqueta
de veras y de tot cor,
no vulgui ferme la treta
y donguim aquet tressor.

RITA. Vaja l'altre passarell
(*a Enríqueta*) Y tú qué hi dius?

ENRIQ. Jo, que si

RITA. Quins cambis.

QUIM. (*aparí*) !Vatua n'ell!

RITA. (*a Quimet*) Y ab que conta vull sentí

QUIM. Ab la riquesa mes gran
que podré ferla felisa

RITA. Em sembla que dormirán
varios cops a la pallisa.

QUIM. (*ab arrogancia donantli la carta*)
Tingui donchs aquesta carta
y vegi aquí lo que diu. (*ensenyantli*)

RITA. (*la pren petita pausa*)
Merenoy això s'aparta
y del seu rango desdiu.

QUIM. Donchs ja veu si fem parella

RITA. Donchs si tant vos estimeu..
ENRÍQ. Jo soch d'ell.
QUIM. Y jo soch d'ella,
RITA. Bueno donchs vos casareu
QUIM. (*a Enriqueta donantli la ma*)
Ara si que es alegría
ENRIQ. (*a Quimet, id. id.*)
Ara si que estich al cel
RITA. ¡De passarells vaya nn día
QUIM. Ja hi complert lo meu anhel
Demá m'en vaig a Girona
y al meu tio enterrarém
y dintre un mes si n'ets bona
ab gran bombo ens casarém.
RITA. Y jo que?
QUIM. (*ab intenció*) Com que's sagrada
dintre un pot la guardarém.
(*al públich*)
Y vostés si es que'ls hi agrada
poden vení els còndidém.
(*recula pero torna al públich*)
¡Ah! y perdonin ab aplausos
als que han fet aquí el piu piu
tots son aocells de volada...
Passarells de vora'l riu.

TELÓ

Una peseta